

"Hem şu âyet İsm-i Âzâmın mazharı olduğundan, hakaik-ı İlâhiyeye ait mânâları âzamî derecededir ki, âzamiyet derecesinde bir tasarruf-u rububiyeti gösteriyor." Zikredilen ayetin "ismi azâmın mazharı olmasını" izah eder misiniz?

"İşte, Âyetü'l-Kürsîde on cümle ile on tabaka-i tevhidi ayrı ayrı renklerde ispat etmekle beraber **لَا يُدْرِكُهَا إِلَّا بِإِذْنِهِ** ["Onun katında, Onun izni olmaksızın kim şefaath edebilir?" (Bakara, 2/255)] cümlesiyle, gayet keskin bir şiddetle şirki ve gayrın müdahalesini keser, atar. Hem şu âyet İsm-i Âzâmın mazharı olduğundan, hakaik-ı İlâhiyeye ait mânâları âzamî derecededir ki, âzamiyet derecesinde bir tasarruf-u rububiyeti gösteriyor. Hem umum semâvat ve arza birden müteveccih tedbir-i ulûhiyeti en âzamî bir derecede, umuma şamil bir hafiziyeti zikrettikten sonra, bir rabîta-i vahdet ve birlik ciheti, o âzamî tecelliyatlarının menbalarını **يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَيُرْسِلُ الرِّيحَ بِأَمْرِهِ** ile hülâsa eder."(1)

"Umum semâvat ve arza birden müteveccih tedbir-i ulûhiyeti en âzamî bir derecede, umuma şamil bir hafiziyeti zikrettikten sonra,.." ifadesi, ilahi isimlerin geniş tecellilerini ifade ederek, her ismin azami ve azametli makamını gösteriyor.

Mesela, **Cemil** isminin bir tek çiçekteki tecellisi cüzi ve ehadi bir tecelli iken, bütün çiçekler üzerindeki tecellisi azami ve vahidi bir tecelli oluyor. Bu azametli tecellilerin kaynağı ise Onun **Alî** ve **Azim** isimleridir.

لَا يُدْرِكُهَا إِلَّا بِإِذْنِهِ "Onun katında, Onun izni olmaksızın kim şefaath edebilir?"(Bakara, 2/255)

Bu ayetin azameti ve ism-i azama mazhar olması ise, kainatta her şeyin onun iznine muhtaç olmasındadır. Yani kainatta büyük küçük azametli hakir her bir şey Onun izni ve iradesine bağlı ve bağımlıdır. Hiçbir şey Ondan izinsiz gerçekleşemez. Bu manalar büyüklük ve kibriya alametidir. Kibriya ve azamet ise ism-i a'zâmın en büyük şiarı en azami vasfıdır.

---

(1) *bk.* [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, İkinci Şule.](#)